

düşünceye ilham
değişime yön

enstitü
sosyal

■■ Verinin Dili

OECD 2024 Eğitim Raporu

Editör
Amine Ertürk

Hazırlayanlar
Turgay Öntaş
Zeynep Keskin

Grafik Tasarım
Muhammed Seleş

Kaynak
Education at a Glance 2024 (OECD)

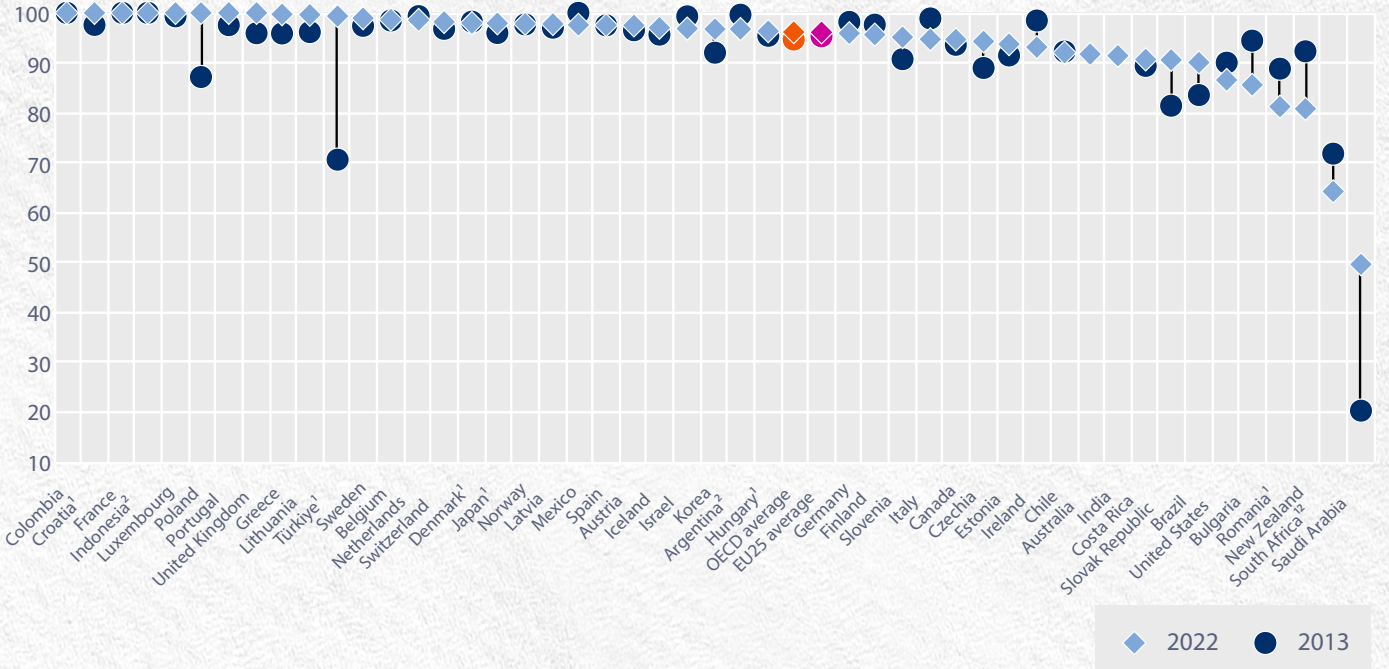
Yönetim Yeri
Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18
Üsküdar/İstanbul

İletişim
0216 422 00 22
www.enstitusosyal.org
info@enstitusosyal.org

Verinin Dili

Eğitim politikaları, bireylerin ve toplumların gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. OECD'nin her yıl yayımladığı Education at a Glance Raporu, dünya genelindeki eğitim sistemlerine dair detaylı veriler sunarak karşılaştırmalı bir değerlendirme yapma imkânı tanımaktadır. Bu rapor, eğitim süreçlerini etkileyen temel göstergeleri ortaya koyarken ülkeler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlamayı kolaylaştırır. Bu çalışmada, OECD raporunda sunulan veriler ışığında erken çocukluk eğitimi, sınıf tekrarı oranları ve lise düzeyindeki sınıf tekrarındaki değişimlere odaklanılmıştır. Türkiye'nin bu bağlamdaki mevcut durumu ve uygulanan eğitim politikaları, diğer ülkelerle kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

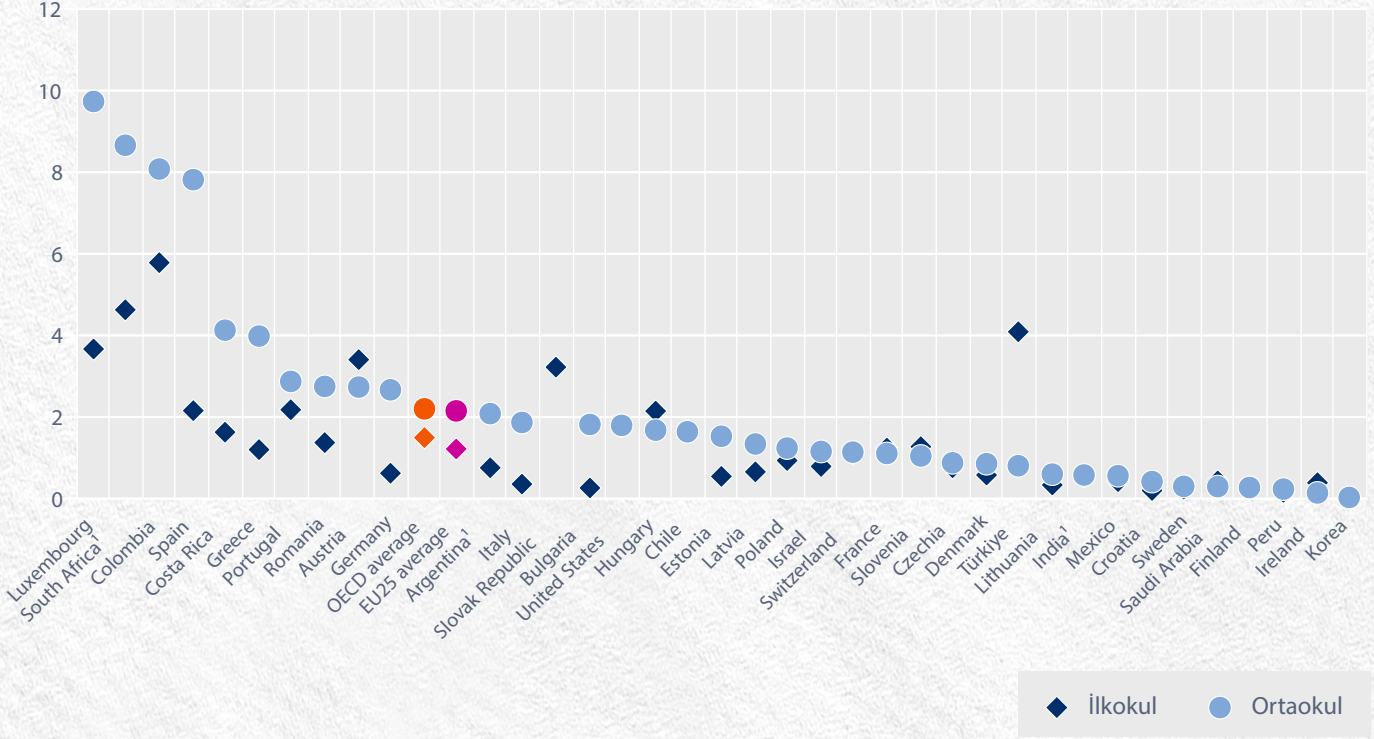
Erken Çocukluk Eğitimi ve Okullaşma Oranlarındaki Gelişim

Grafik 1. Tipik ilkökul Başlama Yaşından Bir Yıl Önce Küçük Çocukların Okullaşma Oranlarındaki Eğilimler (2013 ve 2022)

Erken çocukluk eğitimi ve temel eğitim arasındaki boylamsal ilişki çocukların çok yönlü gelişim alanları açısından oldukça önemlidir. Gelişim alanlarına yönelik okul öncesi eğitim imkânlarının zenginliği, çocukların doğasına uygun olarak desteklenebilmesine fırsat oluşturabilmektedir. Okul öncesi eğitim ve kreş alanındaki katılım, OECD ülkelerinin eğitim politikalarında öncelikli hale gelmiş ve 2030 yılına kadar tüm çocukların kaliteli erken çocukluk gelişimine erişimini hedefleyen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) 4.2 ile uyumlu bir hedef olarak belirlenmiştir. “İlkokuldan bir yıl önceki kayıt oranları”, çocukların resmi ilkokul başlama yaşından bir yıl önce okul öncesi eğitime kaydolma oranlarını ifade eder. Bu gösterge, çocukların ilkokula başlamadan önce organize bir öğrenme sürecine dâhil olma durumlarını ölçen bir göstergedir. Okul öncesi eğitime kaydolma oranı OECD ülkelerinde ortalama %95'e ulaşarak neredeyse evrensel hâle gelmiş ve 2013'ten bu yana başta Suudi Arabistan ve Türkiye gibi ülkelerde olmak üzere önemli bir artış göstermiştir. Ancak erken çocukluk eğitimi ve bakımı sistemlerinde başlangıç yaşı; program yapıları, finansman ve yönetim gibi konular ülkeler arasında değişkenlik göstermektedir. Türkiye'de erken çocukluk eğitimi hizmetleri Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Türkiye'de erken çocukluk eğitimi ile ilgili kamu politikaları uygulamaları neticesinde net okullaşma oranları önemli ölçüde gelişme göstermiştir. Finansal kaynakların eğitim harcamalarındaki artışı da eğitime erişim imkânlarını desteklemektedir.

Sınıf Tekrarı Uygulaması ve Eğitim Üzerindeki Etkileri

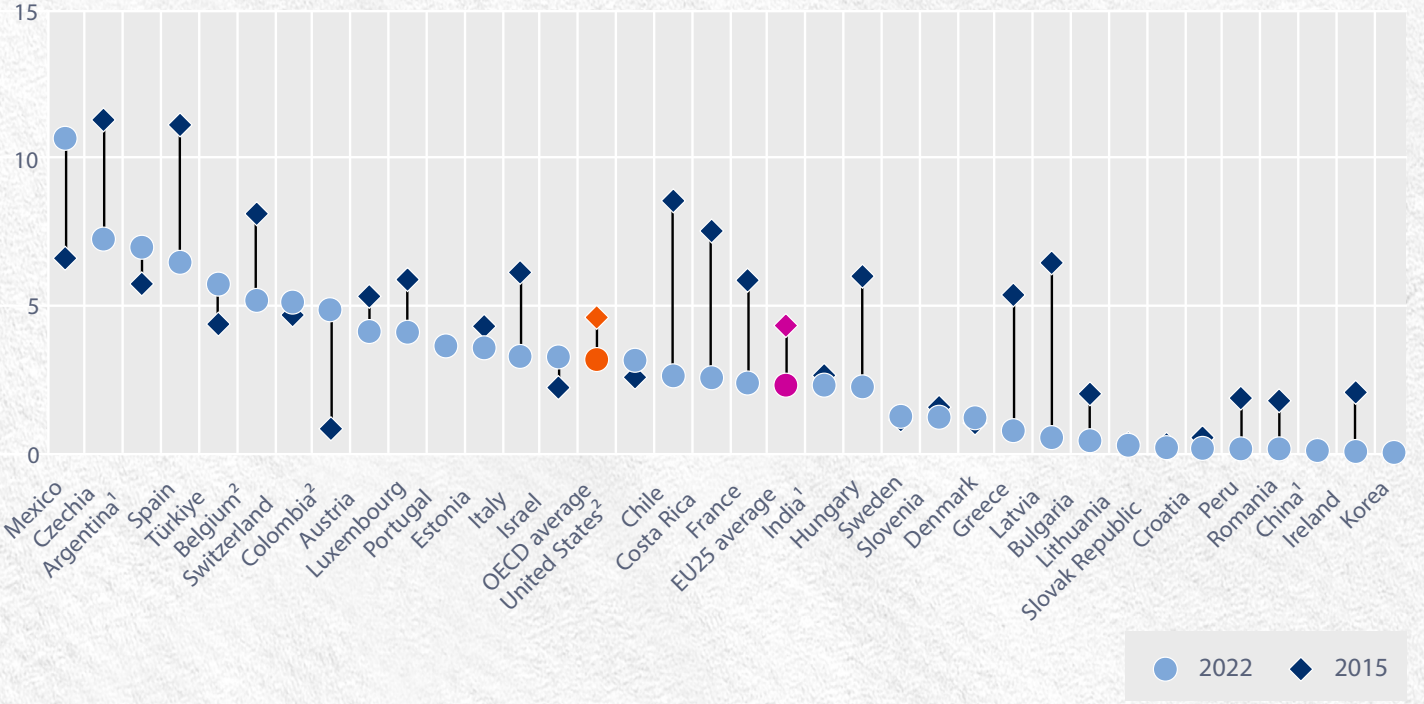
Grafik 2. Eğitim düzeyine göre ilkökul ve ortaokulda sınıf tekrarı yapanların oranı, (2022)

Sınıf tekrarı, öğrencilerin bir sonraki sınıfa geçmeden önce mevcut sınıf seviyesindeki içeriği öğrenmeleri için daha fazla zaman verilmesini amaçlayan bir uygulamadır. Araştırmalar, özellikle ortaöğretim düzeyinin alt kademelerinde sınıf tekrarının genellikle olumsuz sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Bu olumsuz sonuçlar arasında akademik performansın kötüleşmesi, okula karşı olumsuz tutumların artması ve okuldan terk oranlarının yükselmesi yer almaktadır. Ayrıca, sınıf tekrarı uygulamasının öğretim yöntemlerinin kalitesi üzerindeki etkisi ve bir disiplin aracı olarak kullanılmasıyla ilgili kaygılar, bu uygulamaya yönelik tartışmaları artırmaktadır.

OECD ülkelerinde, 2022 yılında ortalama olarak ilkokulda öğrencilerin %1,5'i, ortaöğretim alt seviyesinde ise %2,2'si sınıf tekrarı yapmıştır. Ancak bazı ülkelerde, örneğin Avusturya, Macaristan ve Slovakya gibi ülkelerde, ilkokulda sınıf tekrar oranı ortaöğretim alt seviyesinden daha yüksektir. Erkek öğrenciler hem ilkokul hem de ortaöğretim alt seviyesinde kızlara kıyasla daha fazla sınıf tekrarı yapmaktadır. Kolombiya ve Güney Afrika gibi ülkelerde ilkokulda sınıf tekrar oranı %4'ün üzerindedir. Özellikle pandemi sonrası dönemde, bazı ülkelerde sınıf tekrarında artış gözlemlenmiştir. Ortaöğretim alt seviyesinde ise Kolombiya, Lüksemburg, Güney Afrika ve İspanya gibi ülkelerde sınıf tekrar oranı %8 ve üzerinde seyretmektedir. Ancak 2015 yılından sonra, bazı ülkelerde sınıf tekrar oranlarında düşüş yaşanmış; örneğin Arjantin, Kosta Rika ve Güney Afrika gibi ülkelerde oranlar %8 veya daha fazla azalmıştır. İzlanda, Japonya, Norveç ve Birleşik Krallık gibi bazı ülkelerde ise sınıf tekrarı uygulaması yoktur ve öğrenciler otomatik olarak bir sonraki sınıfa geçer.

Ayrıca, sınıf tekrarına ilişkin düzenlemeler ve kısıtlamalar da bulunmaktadır; örneğin, 17 ülkede sınıf tekrarına belirli sınıflar veya programlar için sınırlamalar getirilmiş ya da bir öğrencinin sınıf tekrarı yapabileceği maksimum sayı belirlenmiştir. Sınıf tekrarına karar verme süreci çoğunlukla okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından yapılırken, bazı ülkelerde ebeveynler ve öğrenciler de bu sürece dâhil olabilmektedir. Karar verme kriterleri ise genellikle öğrencinin akademik başarısı, devamsızlık durumu ve davranışları gibi faktörlere dayanmaktadır. Örneğin, Romanya gibi ülkelerde kötü davranışlar, öğrencinin sınıf tekrarına gitmesine neden olabilmektedir. Türkiye'de temel eğitim düzeyinde sınıfta kalma uygulaması yaygın değildir. Özellikle ilkokulda 2025 yılında yayımlanan genelge ile veli görüşü alınarak uygulanabilirliği mümkündür.

3 OECD Ülkelerindeki Sınıf Tekrarı Oranları

Grafik 3. Lise düzeyindeki genel eğitim programları kapsamında, sınıf tekrar eden öğrencilerin oranındaki değişimler (2015 ve 2022)

2022 yılında, OECD ülkelerinde öğrencilerin ortalama %3'ü lise öğreniminde sınıf tekrarı yapmaktadır. Ancak, Belçika, Çekya, Meksika, İspanya, İsviçre ve Türkiye gibi ülkelerde, tekrar eden öğrencilerin oranı %5 veya daha fazla olmaktadır. 2015'ten bu yana, OECD ülkelerinde ortalama olarak sınıf tekrar oranında hafif bir düşüş yaşanmaktadır. Örneğin, Şili ve Letonya'da sınıf tekrar oranı yaklaşık %6 oranında azalırken, Kolombiya ve Meksika'da bu oran %4 artmaktadır.

COVID-19 pandemisi de bu oranlarda dalgalanmalara yol açmaktadır. Çoğu ülke 2021 yılında sınıf tekrar oranında önemli bir düşüş yaşamıştır. Almanya ve İspanya gibi ülkeler, pandemi sırasında sınıf tekrarını

engellemeye yönelik politikalar uygulayarak başlangıçta daha düşük sınıf tekrar oranlarına ulaşmaktadır. Ancak, pandemi sonrası bu oranlar yeniden artmaktadır.

Türkiye'de ise sınıf tekrarı oranı %5'in üzerinde olmaktadır ve bu durum, eğitim politikalarının önemli bir odak noktası haline gelmektedir. Türkiye, son yıllarda sınıf tekrarını azaltmaya yönelik çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, sınıf tekrarının öğrenciler üzerindeki psikososyal etkilerini azaltmayı ve öğrenme kayıplarını telafi etmeyi amaçlayan destekleyici programlar sunmaktadır. Ayrıca, pandemi sürecinde uzaktan eğitimin etkisiyle öğrenme kayıplarının artması, sınıf tekrarı oranlarını etkileyen faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'de öğretmenler, öğrencilerin yıl sonunda sınıf tekrarına karar verirken, akademik başarıyı dikkate almakta ve ek destek programlarına yönlendirme yapmaktadır.

OECD raporunda yer alan veriler, ülkelerin eğitim politikalarını gözden geçirmeleri ve mevcut uygulamaların etkilerini değerlendirmeleri için önemli bir kaynaktır. Türkiye, erken çocukluk eğitiminden sınıf tekrarına kadar geniş bir yelpazede olumlu gelişmeler kaydederken, bazı alanlarda ise zorluklarla karşılaşmaktadır.